

TÜRKİYE'DE DEMOKRASİ VE PARLAMENTO TARİHİ

TAR312

KISA ÖZET

1.ÜNİTE Demokrasi: Anlamı, Tarihsel Gelişimi ve Uygulanma Biçimleri

DEMOKRASİ: ANLAMI VE TARİHSEL GELİŞİMİ

İnsanları diğer canlı türlerinden ayıran en önemli özellik aklını ve dilini kullanarak toplu halde yaşamalarıdır. Bunu “aile” ile başlatmışlar, “kabile” yaşantısıyla sürdürmüşler ve en son olarak da devlet haline gelmişlerdir. İlk kez Mezopotamya’da MÖ. 4 binlerde görülen devlet, kısa sürede diğer coğrafyalara da yayılmıştır.

Bir toplumun devlet haline gelebilmesi için üç unsuru gerçekleştirmesi gerekiyor. Sınırları belirlenmiş bir alan, bu alan üzerinde birlikte yaşamayı benimsemiş bir halk ve bu alandaki insanları yönetecek, savunacak, onların güvenliğini sağlayacak, birlikte yaşamının kurallarını koyacak, kendine denk bir güç tanımayacak, emretme yetkisine sahip üstün güç yani egemenlik. Devletlerin yönetim biçimleri irdelenirken hep egemenliğe bakılır. Egemenlik kimin elindedir? Egemenlik tek kişinin elinde ise bu toplumlarda Monarşi vardır. Egemenlik bir azınlık grubun elinde ise buralarda Oligarşi vardır.

Doğrudan Demokrasi

Doğrudan demokrasi, demokrasinin doğduğu dönemde İlkçağın kent devletlerinde uygulanmıştır. Sistem, yönetime katılma hakkına sahip yurttaşların bir meydana toplanarak sorunları görüşmesi ve oylarını vermesi esasına dayanır. Kent devletinden çıkılarak devletlerin geniş alanlara yayılması ve kapsadığı insan sayısının çoğalması bu uygulamayı olanaksız kılmıştır. Bu uygulamada 20 yaşın üzerinde, mülk sahibi erkekler yurttaş sayılmıştır. Kadınlar, köleler, yabancılar yurttaş sayılmadıkları için yönetime katılma hakları da yoktu. İlkçağ demokrasilerini en iyi yansıtan yer Atina idi. Atina’da demokrasiye işlerlik kazandıran kurumlar ve bunların çalışmaları şöyleydi.

- a- **Yasama Meclisi:** Atina’da yetişkin her erkek Halk meclisinin(Ekklesia) üyesi idi. Bunların sayısı da 30 ile 40 bin arasındaydı. Ancak toplantılara katılanların daha az sayıda olduğu düşünülmektedir.
- b- **Yürütme:** Beş Yüzler Konseyi: Bu konsey Atina’yı oluşturan 10 kabile ve 139 yerel birimi temsil edecek şekilde yapılandırılmıştı. Her kabineden kura ile seçilen 50 kişi bir yıllığına Beş Yüzler Konseyi’nde kabilesini temsil ediyordu.
- c- **Yargı:** Atina’da yargı işlevi yurttaşlarca seçilen jüri üyelerince yerine getirilirdi. Jüri üyeleri her yılın başında kura ile belirlenirdi. Her kabileden eşit jüri üyesi alınır. Jüri üyesi olabilmek için; yurttaş haklarına sahip olmak, mali sorumluluklarını yerine getirmiş bulunmak ve 30 yaşından büyük olmak gerekiyordu.

Yarı Doğrudan Demokrasi

Bu tip demokrasiler, doğrudan demokrasi ile temsili demokrasi arasında bir modeldir. Her iki tipin özelliklerini de içerir. Bunda da özgür, adil ve düzenli seçimler temel unsurdur. Halk kendilerini temsil edecekleri yetki vermektedir. Ancak kimi zaman yurttaşlar söz söyleme, karar verme yetkisini temsilcileri yerine kendisi kullanmaktadır. Bunu da “Halk Oylaması (Referandum)”, “Halk Vetosu” ve “Halk Girişimi” gibi çeşitli adlar altında yapmaktadır.

Halk oylaması: Halkın temsilcilerinden oluşan parlamentonun ülkeyi ilgilendiren herhangi bir konuda aldığı kararın ve yaptığı düzenlemenin yürürlüğe girebilmesi için kimi durumlarda halkın oyuna ihtiyaç duyulur. İşte halkın oyları ile parlamentonun aldığı kararın oylanması işlemine halk oylaması ya da referandum adı verilir.

Halk vetosu: Parlamentoca yapılmış bir düzenleme karşısında belirli sayıda yurttaşın, belirli bir süre içinde bir araya gelerek bu düzenlemenin yürürlüğe girebilmesi için halkoyuna başvurulmasını istemesi ve bu isteğin uygulanmasıdır. Halk kabul ederse düzenleme yürürlüğe girer. Halk kabul etmez ise düzenleme yürürlükten kaldırılır.

Halk girişimi: Demokrasilerde yasa önerme yetkisi hükümete ve parlamento üyelerine verilmiştir. Ancak yarı doğrudan demokrasilerde belli ölçülerde de halkında yasa önerisinde bulunma hakkı vardır.

KLASİK DEMOKRASİNİN ANA UNSURLARI

Her siyasal sistemin olduğu gibi klasik demokrasinin de ana unsurları vardır. Bu unsurların eksikliği demokrasinin varlık nedenini sakatlamaktadır. Ancak bu unsurların bir anda ortaya çıktığını söylemek de zordur. Zaman içinde bu unsurlar belirginleşmiştir. Bunları şöyle sıralayabiliriz.

Yetkilerin Sınırlandırılması

Demokrasi devleti yönetecek kişilerin yetkilerinin sınırlandırılmasını öngörür. Sınırsız yetkiyle donatılmış yöneticilerin olduğu yerde demokrasiden söz edilemez. Yetkiler genellikle anayasa dediğimiz pozitif hukuk metinlerinde belirlenmiştir. Özellikle 1789 Fransız İhtilâli'nden sonra anayasacılık akımına paralel olarak demokrasiler de gelişmiştir.

Temel Hak ve Özgürlüklerin Güvence Altına Alınması

Demokrasi özgürlük rejimidir. Demokrasiyi diğer sistemlerinden ayıran en temel unsur özgürlüklere verdiği değerdir. Klasik demokrasideki özgürlük yaklaşımı bireyseldir. Haklar ve özgürlükler bireyin doğuştan sahip oldukları vazgeçemeyeceği, devredemeyeceği haklar ve özgürlüklerdir. O nedenle de demokrasideki amaç bireyleri ideal özgürlüğe ulaştırmaktır. Yöneticiler bunun için çaba gösterirler. Temel hak ve özgürlüklere verilen değer toplumların gelişmesine, olgunlaşmasına paralellik gösterir.

Seçim

Demokrasi ülkeyi yönetenlerin yönetme yetkisinin görünmez soyut güçlerden değil, somut güçlerden yani yönettiği halktan almasını öngören bir sistemdir. Bunun göstergesi ise seçimidir. Seçim, klasik demokrasinin temel dayanağıdır. Halk, iradesini seçim sandıklarında gösterir. Bu nedenle seçme hakkı, seçim özgürlüğü ve seçimin düzgün yapılması klasik demokrasinin önemli göstergeleridir. Bireylerin oy kullanarak devlet yönetimine katılmasının belirlenmesinde ekonomik güç, yetenek, cinsiyet ve ırk belirleyici olmuştur.

Klasik temsili demokrasilerde seçimin belirli aralıklarla yapılması ve siyasi iktidarın halkın oylarıyla el değiştirmesi zorunludur. Bu nedenle de seçimlerin eşit koşullarda ve yarışmacı bir çerçevede yapılması gerekir. Demokrasilerde seçim vazgeçilmez ana unsur olduğuna göre bunun derecelendirilmesi de önemlidir. Tarihsel gelişime baktığımızda tek dereceli ve iki dereceli seçim sistemleriyle karşılaşmaktayız. Seçimler ister tek dereceli ister iki dereceli olsun

ülkelere göre değişik seçim yöntemleri uygulanmıştır. Kuşkusuz ilk uygulanan seçim yöntemi basit çoğunluk yöntemidir. Bu yöntemde adaylar içinden en çok oyu alan kişi ya da kişiler seçilir. **Karma Sistem:** Çoğunluk sistemi ile Nispi Temsil sisteminin birleştirilmesiyle üretilmiş seçim sistemidir.

Muhalefet

Demokrasi tek bir ideolojiye dayanan bir sistem değildir. Demokraside çoğulculuk esastır. Özgürlüklerin sınırlarının en geniş olması nedeniyle demokrasi birbirine karşı düşüncelerin ortaya atılmasına ve bunların örgütlenerek bir biriyle yarışmasına izin vermektedir. Bu nedenle demokraside iktidar ve muhalefet ayrımı en açık bir şekilde kendini gösterir. Siyasal iktidar; kendisinin eleştirilmesine, kendisine alternatif olacak siyasal örgütlerin oluşmasına ve kendisiyle yarışmasına izin vermek zorundadır.

KLASİK DEMOKRASİNİN UYGULANMA BİÇİMLERİ

Demokrasi algısı ve uygulanma biçimi yere ve zamana göre farklılıklar göstermiştir. Uygulamadaki farklılık; uygulanan toplumun toplumsal yapısından, kültürel birikiminden ve ihtiyaçlarından kaynaklanmıştır. Klasik demokrasi;

• Parlamenter Sistem, • Başkanlık Sistemi • Meclis Hükümeti Sistemi olmak üzere üç şekilde uygulanmıştır.

Parlamenter Sistemin Özellikleri

Parlamenter sistemin beşliği İngiltere'dir. Oradan başlayarak diğer ülkelere yayılmıştır. Aşağıda açıkladığımız üzere uzun süren fakat uzlaşmayla oluşan geleneklere dayalı bir gelişme çizgisi izlemiştir. Parlamenter sistem parlamentoların olduğu bir sistem değildir. Parlamento demokratik sistemlerin temel taşıdır. Bu nedenle Parlamenter Sistem çok farklı bir sistemdir. Parlamenter sistemin belirgin özelliği ulusal iradenin temsil edildiği yer olan ve seçimle oluşan parlamentoya karşı yürütme gücünü oluşturan hükümetin sorumlu olmasıdır.

Devlet başkanının çıkardığı kararları ilgili hükümet üyesinin imzalaması şarttır. Parlamenter sistemde hükümet meclise karşı sorumludur. Bu sorumluluk siyasal sorumluluktur. Parlamentonun güvenini yitiren hükümet görevini bırakmak zorundadır. Önceleri sadece devlet başkanına karşı bir sorumluluk oluşmuş iken parlamentoların güçlenmesiyle bu sorumluluk parlamentoya karşı olmuştur. Parlamenter sistem tek meclisli olabileceği gibi birden çok meclisli de olabilir. Bu durumda hükümet bir meclise karşı sorumludur. Yasama organı güvensizlik oyu ile hükümeti düşürebilir. Hükümet de meclisi feshedebilir.

UZLAŞMACI YOLLA PARLAMENTONUN OLUŞMASI VE DEMOKRASİNİN KURULMASI: İNGİLTERE ÖRNEĞİ

Britanya Adası'nda 11. yüzyıla gelinceye değin güçlü yönetimler oluşturulamamıştır. Feodal sistem burada da egemen olmuştur. Ancak Normanların burayı işgal etmesinden sonra güçlü bir siyasal yapı ortaya çıkmaya başlamıştır. Kral William geleneksel feodal düzeni benimsemiş, onu kendine özgü eklemlerle sürdürmeyi uygun bulmuş hatta kendisini geleneksel meclis olan Witan Meclisi'ne kral olarak onaylatmıştır. William işgal sonrası ele geçirdiği toprakları kendi baronları, şövalyeleri arasında paylaştırarak yeni bir feodal sistem oluşturmuştur. Feodal beylerle kral arasında bir denge kurulmuştur. Bu denge, 13. yüzyılın ilk yarısında bozulmuştur. Papalık ile anlaşmazlığa düşen ve Fransa ile giriştiği savaşı kaybeden kral, güç kaybetmiştir. Bunu fırsat bilen feodal beyler 63 maddeden oluşan ve tarihe Magna Carta olarak

geçen belgeyi krala kabul ettirerek o günkü koşullara göre kralın yetkilerini sınırlandıracak, kendi ayrıcalıklarını güvenceye alacak bir yürüyüşü başlatmışlardır.

Parlamentonun Ortaya Çıkması

İngiltere’de Kraliyet Meclisi (Magnum Concilium) Feodal beylerin ve kilise mensuplarının temsilcilerinde oluşuyordu. Zamanla ve kentlerin gelişimine paralel olarak bu mecliste şehir temsilcileri ile az çok özerk olan yerel yönetim birimlerinin temsilcilerine de yer vermeye başlandı. Böylece vergi konusunda alınan kararların toplumun her kesimine daha kolay yayılabileceği düşünüldü. Bu meclis 1265’den sonra parlamento (parliament) olarak anılmaya başlandı. 1295’te İngiltere’de 400 kişiden oluşan bir parlamento ortaya çıktı. 14. yüzyılda parlamentonun ikiye ayrıldığı görüldü (1332). 15. yüzyıl ortalarına kadar ne Lordlar ne de Avam Kamarası üyelerinin yasa önerme hakları vardı.

Herhangi bir konuda yasa çıkarılacak ise bir dilekçe ile krala başvurulurdu. Kral hangi meclis kendisine başvurmuş ise o isteği öteki meclise inceletir ondan sonra kararını verirdi. Kral istediği vergi kararını meclisten aldıktan sonra çoğu kez kendisine iletilen istekleri unutturdu. İşte bunu önleyebilmek için meclis üyeleri yasal düzenlemeleri kendileri yaparak bunu adeta bir dilekçe şeklinde krala sunmaya başladılar. Her iki meclis tarafından onaylanan belge kral tarafından da onaylanınca yasa olarak uygulanmaya başlandı(1422). 18. yüzyılda artık temsilcilerin seçildikleri bölgenin değil tüm ülkenin temsilcileri olduğu anlayışı yerleşmeye başladı.

Temel Hakların Yasal Temellere Oturtulması

İngiltere’de bir yandan kralın yetkileri sınırlandırılarak parlamentonun etkinliği artırılırken öte yandan da bireyin temel haklarını güvenceye alacak belgelerin oluşturulmasına çalışılmıştır.

a- Haklar Dilekçesi (Petition of Rights)

İngiltere tahtına I. James’in oturması ile (1603) Tudor Hanedanı sona ermiş, yerine Stuart Hanedanı geçmişti. Yeni kral geleneksel mutlak monarşi anlayışını sürdürmek, kralların Tanrı’nın isteği ile tahta oturdukları, dolayısıyla da Tanrıdan başka hiçbir yere hesap vermeyecekleri anlayışını sürdürmek istiyordu. O güne kadar kazanılmış hakları bir kenara itiyor, kralın otoritesi karşısında parlamentonun bir değeri olmadığı görüşünü savunuyordu. I. James’in ölümü üzerine tahta çıkan I. Charles da (1625-1649) oluşmuş bulunan kuralları hiçe saydı. Parlamento onayı olmadan vergi koymak istemesi bu kez parlamentonun tepkisine yol açtı. Bunun üzerine Kral parlamento ile anlaşmak zorunda kaldı ve 1628’de Haklar Dilekçesi(Petition of Rights) olarak tarihe geçen belgeyi kabul etti.

b- Büyük Uyarı

Avam Kamarası parlamentonun kapatılmasına karşı çıkmıştı. Parlamento 1640’da yeniden toplandığında Avam Kamarası kralın yetkilerini nasıl kötüye kullandığını belirten bir liste yayınladı ve krala uyarıda bulunma kararı aldı. Buna göre; Kral, parlamentonun onayı olmadan parlamentoyu dağıtamayacaktı. Parlamento, kralın çağrısı olmadan da toplanabilecekti. Hatta Parlamentonun sık sık toplanacağı vurgulandı. Bu parlamento 1653 yılına kadar çalışmalarını sürdürdü. Bu süre içinde Kral ile parlamento arasında gerginlikler sürdü. Cromwel’in ordunun başına geçmesiyle parlamento güçleri kral güçlerini yendi (1648). Kral yargılandı ve idam edildi. Böylece Parlamento güçlü olduğunu bir kez daha kanıtlamış oldu. 1649’dan 1658’e dek İngiltere’de yönetim Cromwel’in eline geçti. Muhalefete izin vermeyen yeni bir parlamento kuruldu. Ayrıca Lordlar Kamarası da yeniden açıldı. Cromwel 1658’de ölünce

oğlu, kurulu sistemi sürdüremedi ve iç savaş çıktı. 1660'da İngiltere'de yeniden krallığa dönüldü.

c- Kişi Dokunulmazlığının Güvence Altına Alınması (Habeas Corpus Act)

Yeni kral II. Charles, parlamentoyla uzlaşmayı tercih etti ve kişi güvenliğini kapsayan bir belgeyi imzaladı (1679). Bu belgeye göre;

- Yargıç kararı olmadan kişiler tutuklanmayacak, hapsedilmeyecek, ldrlmeyecekti.
- Suç işleyenler kısa sürede yargıç karşısına ıkarılacak,
- Suçlular, işledikleri suça göre tutuksuz yargılanabilecek ya da kefaletle serbest bırakılabilecekti.

Mutlak krallık peşinde koşan II Charles amacına ulaşmadan 1685'te ölünce yerine kardeşi II. James geçti.

d- Haklar Beyannamesi (Bill of Rights)

II. James, mutlak krallık yanında Katolikliği de İngiltere'de egemen kılmak istedi. Bu istek büyük tepkilere yol açtı. Kralın ilk karısından olan kızı Protestan iken ikinci karısından olan erkek çocuğu Katolik olarak yetiştirilecek ve tahta o oturacaktı. Bu durumu önlemek isteyen parlamento are ararken James, kızı Mary ve kocası William'ı tahta oturtmanın yollarını aradı. Parlamento ile James anlaşmazlığa düştü ve Fransa'ya katı. William d'Oranges ile karısı İngiltere tahtına oturdu. Bundan yararlanan parlamento 1689'da Haklar Beyannamesi'ni krala imzalattı. Zira yeni kral İngiltere'ye gelirken gemisinde ki "zgrlk için, Protestanlık için, Parlamento için" yazısı dikkati çekmişti.

İngiltere'de Siyasal Demokrasiye Geçiş

İngiltere'de parlamentonun yasa yapma yetkisine sahip olması, parlamentonun hükümeti denetleyebilmesi, hükümeti güvensizlik oyu ile düşürebilmesi ve yasama ile yürütme arasındaki ayırım toplumu demokrasiye daha çok yaklaştırmıştı. Özellikle Avam Kamarası'nın halkın büyük kesimini temsil ettiği düşüncesinin yerleşmesi demokratik adımları daha da büyüttü. Ama parlamento seçimlerine katılanların azlığı demokrasiyi sakatlıyordu. Çünkü seçmen olabilmek için yıllık belli bir miktarda vergi vermek gerekiyordu. Bu da Avam Kamarası üyelerini bile aristokrat kişilerden olmaya zorluyordu. 18. yüzyıl sonlarında İngiltere sanayileşme sürecine girmiş, eski yerleşim yerlerinden birçoğu önemini kaybetmiş buna karşılık eskiden önemsiz sayılan kimi yerleşim yerleri coğrafı konumlarının da yardımıyla hızla gelişmeye başlamıştı.

İHTİLALCİ YOLLA PARLAMENTONUN OLUŐTURULMASI VE DEMOKRASİNİN KURULMASI: FRANSA ÖRNEĞİ

Tüm ağdaş Avrupa'da olduğu gibi 1789 öncesinde de Fransa'da Feodalite zerine oturmuş mutlak monarşik bir sistem vardı. Ülkeyi Tanrı adına yönettiğini düşünen krallar hiç kimseye hesap vermezlerdi. Egemenliğin kaynağını ilahi hukuk belirliyordu. Buna göre de iktidarın kaynağı Tanrı idi. Kral, kutsal kişiydi. lke yönetiminde krala yardımcı olan bir başka kurum ise önce Paris'te kurulan ve daha sonra öteki eyaletlerde de oluşturulan meclisler idi. Parlament adı verilen bu meclisler yargı organıydı. Yargıçlar bu görevi parayla satın alıyorlardı. Bu nedenle görevlerinden alınması mümkün değildi. Devrim ncesi Fransa'da toplum u sınıfa bölünmüştü. Soylular, Dua edenler (kilise mensupları) ve üçüncü tabaka.

Fransa'da İhtillin Başlaması

Fransa'daki ayrıcalıklara dayanan, halkın büyük bölümünü dışlayan sınışı sistemin devam etmesi zordu. Zira Fransız aydınları İngiltere'de yaşanan siyasal gelişmeleri, Amerikan

Bağımsızlık Savaşı'nı yakından izliyordu. Bu dönemde başta kral olmak üzere yöneticilerin savurgan davranışları bozuk olan iktisadi durumu daha da bozmuştu. Bütçe sürekli açık veriyordu. Dışarıdan alınan borç paranın miktarı bilinmiyordu. Devlet işasını eşliğine gelmişti. Bu durumdan çıkabilmek için vergi eşitliğine dayanan reform yapılması gündeme getirildi. Ancak soylular buna karşı çıktılar ve vergi eşitliğine dayanan reformcuların görevlerinden alınmasını sağladılar.

Kilise temsilcileri 19 Haziran 1789'da yaptıkları tartışmalardan sonra Ulusal Meclis'e katılma kararı aldılar. Soylular ise kralı etkileyerek Ulusal Meclis'in çalışmalarını engellemeye yöneldiler. Toplantı salonunu kapattılar. Bunun üzerine Ulusal Meclis üyeleri bir anayasa yapmaya karar verdiler. Kral, 23 Haziran'da meclise gelerek yapılan işlemleri iptal ettiğini ve dağılmasını istedi. Ancak onun isteği gerçekleşmediği gibi soylulardan da meclise katılımlar başladı. 9 Temmuz'da Ulusal Meclis kendini "Kurucu Meclis" olarak ilân etti.

Birinci Cumhuriyet Dönemi (1792-1848)

Meclis, yapılan seçimlerin ardından 1 Ekim 1791'de çalışmalarına başladı. İlk kararlarından biri adeta Avrupa'da krallığı koruma görevini üstlenmiş olan Avusturya'ya savaş ilân etmek oldu. Başlangıçta Fransa yenilmeye başladı. Paris'in korunması için şehrin civarına 20 bin asker konuşlandırılması kararına Kral karşı çıktı. Bu durum Kral ile halkın arasının açılmasına ve giderek gerginliğin artmasına yol açtı. Adalet Bakanı Danton'un işareti ile tutuklu bulunan kralcı olarak bilinen çok sayıda soylu ve kilise mensubu öldürüldü.

İki dereceli bir seçimle oluşan ve Ulusal Konvansiyon adı verilen yeni meclis 20 Eylül 1792'de toplandı. 21 Eylül'de krallığı kaldırarak Cumhuriyet'i ilân etti. Bu karar gerek yurt içinde ve gerekse yurt dışında büyük yankılar uyandırdı. Robespierre'nin de yönlendirmesiyle kralın idamını tartışan Meclis bir oy farkla idamına karar verdi (17 Ocak 1793).

Monarşiye Dönüş

XVI. Louis'in kardeşi XVIII. Louis adıyla Fransa tahtına oturdu. Yeni kral halkı memnun etmek için yeni bir anayasa ilân etti. Buna göre herkes kanun karşısında eşit olacak ve eşit vergi verecekti. Din ve basın özgürlüğü sağlanacaktı. Yürütme gücü kralın elinde olacaktı ve krala tam bir dokunulmazlık hakkı verilecekti. Kral, silahlı kuvvetlerin de başıydı. Yasa teklif etme hakkı vardı. Devlet memurlarını da o atıyordu. Yasama görevini Chambredes Pairs ve Millet Meclisi denilen iki meclis yerine getirecekti. Millet Meclisi'nin her yıl üyelerinin 1/5'i yenilenecekti. Bu meclisin başkanını da 5 aday arasından kral atayacaktı. Millet Meclisi'ne üye olmak için 40 yaşında olmak ve 1000 Frank aracasız vergi vermek gerekiyordu. Oy kullanabilmek için 30 yaşından küçük olmamak ve en az 300 Frank vergi vermek gerekiyordu.

İkinci Cumhuriyet Dönemi (1848-1870)

Yeni kral Louis Philipp asillerin ve kilise mensuplarının gücünü kaybettiğini gördüğü için burjuvazi ile işbirliğine yönelmiş ve ulusal egemenliğe bağlı kalarak tahta oturmuştu. Ancak çok geçmeden kralın uygulamalarından memnun olmayanların sayısı giderek arttı. Özellikle sanayinin gelişmesine paralel olarak sayısı artan işçi sınıfının isteklerinin yerine getirilmemesi, huzursuzluğu daha da artırdı. Liberallerin yönlendirmesiyle Fransa'nın dört bir yanında reform ziyafetleri verilmeye başlandı.1847'de parlamentonun açılışında konuşan Kral, seçim kanununun değiştirilmesine karşı çıktı. Hazırlanan Anayasa 12 Kasım 1848'de kabul edildi.

Buna göre egemenliğin ulusta olduğu, hiçbir kimsenin hiçbir topluluğun ulustan gelmeyen bir yetkiyi kullanamayacağı vurgulandı.

Üçüncü Cumhuriyet Dönemi (1870-1946)

1870'de Fransa'nın Almanya tarafından yenilgiye uğratılması güçlü sanılan imparatorluğun da yıkılmasına yol açtı. Geçici olarak kurulan hükümet ateşkes imzaladı. Ancak Bismark geçici değil sürekli bir hükümetle barış anlaşmasını imzalamak istiyordu. Bu arada Paris düştü. Paris'in düşmesinden kısa bir süre sonra (11 gün sonra) seçimler yapıldı ve yeni bir meclis oluşturuldu. Bu meclisin üyelerinin çoğu monarşi yanlısı idi. Yasama organı Senato ve Milletvekilleri Meclisi'nden oluşacaktı. Milletvekilleri tek dereceli ve erkeklerin katıldığı genel oy ile 4 yıl için seçilecekti. Senato üyeleri ise 9 yıl için seçilecekti. Ancak bunların her yıl 1/3ü yenilenecekti. Her iki meclisin de yasa önerme hakkı olacaktı. Senato, vatana ihanet suçuyla cumhurbaşkanını yargılayabilecekti. Yürütmenin başında cumhurbaşkanı olacaktı. Cumhurbaşkanı, Senato ve Milletvekilleri Meclisi'nin ortak toplantısında seçilecekti. Görev süresi ise 7 yıl olacaktı. 1875 anayasasına göre parlamento iki meclisli olacaktı, cumhurbaşkanının yetkileri sembolik olacaktı.

Dördüncü ve Beşinci Cumhuriyet Dönemi

İkinci Dünya Savaşı başladıktan sonra Fransız orduları Alman orduları karşısında duramadı. Fransa ya anavatanda olmasa bile sömürgelerde savaşa devam edecek ya da ateşkes imzalararak savaştan ayrılacaktı. Ateşkes yanlıları baskın çıktı ve 25 Haziran 1940'da ateşkes imzalandı. 8 Temmuz 1940'da hükümet merkezi Wichy'e taşındı ve 1875 anayasasına göre meclisin burada toplanması kararlaştırıldı. 9 Temmuz'da Wichy'de toplanan meclis Mareşal Petain'e anayasa yapma yetkisi verdi. Halk 27 Ekim 1946'da bu anayasayı kabul etti. Ancak bu anayasa da 1958'e kadar yürürlükte kalabildi. 13 Mayıs 1958'de Cezayir'de başlayan isyan

4. Cumhuriyetin sonu oldu. 1 Haziran 1958'de parlamento General de Gaulle'eyi hükümet başkanlığına getirdi ve Ona yeni bir anayasa yapma yetkisi verdi. Hazırlanan Anayasa 28 Eylül 1958'de halk oylamasına sunuldu. Halkın %80'i kabul oyu verdi. Böylece Fransa'da

5. Cumhuriyet dönemi başladı.

Sonuç

İnsanların doğuştan itibaren insan olmalarından kaynaklanan vaz geçemeyeceği, devredemeyeceği ve paylaşamayacağı hakları ve özgürlükleri vardır. Bunların korunması ve geliştirilmesi devletlerin temel görevidir. Haklar ve özgürlüklerin en iyi korunduğu ve geliştirildiği sistem ise demokrasidir. Demokrasi bireylerden oluşan toplumların iradesine ve ortak akla dayanmaktadır. Toplumların gelişmişlik düzeyi demokrasilerin de düzeyini belirlemiştir. İnsanlık tarihinde insana yaraşır siyasal sistemin demokrasi olduğu artık kabul edilen bir gerçektir. Tek tip demokrasiden söz etmek mümkün değildir. Zaman zaman demokrasiler çeşitlendirilse de demokrasi deyince akla gelen özgürlükçü batı demokrasisidir.

Bu Özetin tamamını,Çıkmış Sorularını,Deneme Sorularını adresinize gönderiyoruz!...

Tıklayınız

<https://www.kolaysinavlar.com/turkiyede-demokrasi-ve-parlamento-tarihi-ady212u?search=TAR312U>